



نقد جدی به مولدسازی داریی دولت وجود ندارد

حسین قربان زاده، رئیس کل سازمان خصوصی سازی گفت: تحولی که به نام مولدسازی قرار است در کشور اتفاق بیفتد، بعید است در اصل و بنیان آن نقدی وجود داشته باشد. قربان زاده افزود: بدیهی است که قرار است با این اتفاق از داریی های دولت اعم از داریی ثابت (زمین) و داریی مالی (شرکت ها) به طرز شایسته تری استفاده شود. به دنبال چنین اتفاقی، اگر سرمایه را کد و مازاد وجود دارد باید آنها را با این اقدام در چرخه بهره وری بیشتر قرار دهیم که این چرخه از طریق عرضه یا طرق دیگر مهیاست. معاون وزیر امور اقتصادی و داریی گفت: سالیان سال است که این دغدغه وجود دارد و اجرایی نشده است، اکنون براساس تصمیم گیری ها از این مشکل گره گشایی شده که مقدمه ای بر اصلاح احکام و ضوابط این حوزه در نظام تبیینی است. وی با بیان اینکه این فرآیند به گونه ای است که در ادامه تبدیل به لایحه دائمی خواهد شد، خاطر نشان کرد: امیدواریم مانند همه دنیا نظام مدیریت یکپارچه را کلید بزیم و از پرانکده کاری پرهیز کنیم.

این مقام مسئول گفت: با گذشت بیش از ۴۰ سال از انقلاب اسلامی شاهد دیوان سالاری در کشور هستیم و هنوز منبع جامعی از اطلاعات داریی های کشور در اختیار نداریم. قربان زاده تأکید کرد: اکنون یک هیئت واگذاری برای شرکت های دولتی مطابق اصل قانون اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی داریم و موضوعی هم تحت عنوان داریی های غیرمنقول و اراضی و املاک وجود دارد که تاکنون به صورت متعدد و پراکنده داری متولی به دهماند.

رئیس کل سازمان خصوصی سازی با تأکید بر اینکه حوزه مولدسازی اساسا مدیریت و متولی واحد و یکپارچه ای شبیه هیئت واگذاری نداشته است، گفت: برای شرکت ها هیئت واگذاری داشته ایم، اما برای این حوزه تاکنون متولی وجود نداشته است. وی اضافه کرد: چند سالی است که در قوانین بودجه سنواتی به مولدسازی اشاره می شود، اما این کلیت به دستگاه ها و وزارت خانه ها در ازای پروژه های نیمه تمام اشاره شده است و در این راستا باید وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت ارتباطات، میزان املاک مازاد را صرف این پروژه ها کنند.

قربان زاده اظهار داشت: بر اساس تخمین ها اجرای این تکالیف در حد دهم درصد است، این به معنای وجود چالش هایی است که به صورت متعدد پیش روی دست اندر کاران بوده است.

رئیس کل سازمان خصوصی سازی خاطر نشان کرد: یک دوخطاظری در سامانه «سادا» وجود دارد که این اطلاعات جامع نیست، در این اساس دولت و مجلس در دوره های مختلف مقصر وجود چنین معضلی هستند.

وی گفت: در ماه های گذشته مولدسازی با نقدهایی همراه بوده است، کسانی که به دنبال بهره گرفتن از این موج بودند براساس منافع خود صف آراییی سنگینی را علیه این اقدام تحولی ایجاد کرده اند.

قربان زاده تأکید کرد: این مسئله در اجلاس بین المللی که در اردیبهشت ماه برگزار شد و نیز دیگر جلسات متعدد به صورت کارشناسی شده مورد بررسی قرار گرفت و منجر به اتخاذ برخی تصمیم گیری های کارشناسی شد.

وی اظهار داشت: این مصوبه در نهایت در تاریخ ۲۸ آبان ماه ۱۴۰۱ به تأیید رهبر معظم انقلاب رسید، در تاریخ هفتم آذر ماه به دفتر رئیس جمهوری ابلاغ شد و در نهایت در تاریخ ۲۶ آذر ماه دبیر خانه تشکیل شد.

رئیس کل سازمان خصوصی سازی به نقدهای کارشناسی انجام شده نسبت به مولدسازی داریی های دولت اشاره کرد و گفت: نامه ای از سوی «سیحانی» استاد اقتصاد ارائه شد که کمتر کسی این اقدام مهم را با این دقت و جزئیات مورد بررسی قرار داده است.

وی به بررسی نقطه کانونی این نقد پرداخت و افزود: در این نامه اشاره شده است که چون واگذاری در کنار فروش آمده است، بنابراین قرار است اموال دولت به صورت رایگان حراج شود؟ در این زمینه سوالی مطرح می شود مبنی بر اینکه آیا واگذاری معنی رایگان دارد یا واگذاری می تواند همراه با مصادیق مختلف باشد؟ آیا غیر از فروش مصادیق دیگری برای واگذاری وجود ندارد که به معنی رایگان نباشد؟ انتقال منافع یا اوراق بهادار سازی نمی تواند مصادیق واگذاری باشد؟

این مقام مسئول اظهار داشت: وقتی واگذاری معنی رایگان دادن باشد دیگر چگونه می توان دفاع کرد که این واگذاری رایگان نیست؟

قربان زاده خاطر نشان کرد: در این نامه اشاره شده است که این واگذاری همه عرصه سرزمین ایران حتی اموال خصوصی مردم را شامل می شود. آیا این هیئت قادر به فروش اموال خصوصی مردم است؟

رئیس کل سازمان خصوصی سازی معتقد است اثر تخریبی این مسائل مطرح شده در این نامه، هزاران برابر بیشتر از توثیقی است که یک فرد معمولی می زند.

وی ادامه داد: سومین مورد که در این نامه به آن اشاره شده است مربوط به دریافت هدرصد پشاداش و حق الزحمه توسط دست اندر کاران است که این موضوع توسط سایت های مختلف مورد نقد قرار گرفت.

قربان زاده تأکید کرد: مطرح شدن این مسئله از سوی یک فرد شناخته شده اقتصادی مثل یک موج بهمین به فضای همهجای آوار می شود و دیگر نمی توان گفت کارمزد یک طول و تفسیر دارد. رئیس کل سازمان خصوصی سازی گفت: تعرفه سازمان نظام مهندسی برای ارزش افزایی یک هکتار، یک میلیارد تومان است که البته این رقم کف هزینه ارزش افزایی تعرفه نظام مهندسی است. وی خاطر نشان کرد: همچنین کانون عالی کارشناسان دادگستری و مرکز کارشناسان قوه قضائیه برای قیمت گذاری تعرفه مشغری دارند که اینها جزئی از کارمزد هستند.

قربان زاده اعلام کرد: این موضوع را اگر تبدیل کنیم به این مسئله که قرار است افرادی پاداش دریافت کنند، نوعی ظلم و جور و جفا به مسیر تحولی و مصوبه ای است که در دستور کار قرار گرفته است. معاون وزیر امور اقتصادی و داریی گفت: ما از سلطنت طلبان و براندازان جمجمه داریم که این موضوع درد ندارد، اما درد نقدی دارد که پاسخ دارد و از دوستان می رسد.

وی اظهار داشت: این نامه محورهایی دارد که کذب محض است.

مصوبه مولدسازی در حالی یک گام دیگر با مصوبه اخیر شورای عالی هماهنگی اقتصادی به جلو برداشست که به دلیل نداشتن پیوست رسانه ای همچنان با انتقادات کارشناسان مواجه است و عمده انتقادات کارشناسی نیز در کنار مباحث مربوط به مصونیت از پیگرد قضایی، در ادامه استدلال های مربوط به اصل سیاست مولدسازی و واگذاری داریی های دولت است. البته مسئولان ذی ربط بارها توضیح داده و حتی اقدام به ایجاد سامانه شفافیت ماحول در این عده انتقادات کارشناسان حداقل بر چهار محور استوار است و اقتصاددانان مختلف از نهادگرا و سوسیالیست تا معتقدین به اقتصاد دولت رها با استدلال های خود مخالف هستند. شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا یک شنبه شب در جلسهای به ریاست سیدابراهیم رئیسی و با حضور رؤسای قوای مقننه و مجریه و دیگر اعضا، اصلاحات این نامه اجرایی لایحه مولدسازی داریی های دولت را پس از تبادل نظر به تصویب رساندند. موضوعاتی در خصوص نظارت و ضمانت های اجرایی، رقابت و شفافیت، نظامات مربوط به ترغیب دستگاه ها به مشارکت در امر مولدسازی و انطباق هر چه بیشتر احکام آیین نامه با ضوابط قانونی از محورهای اصلاح شده آیین نامه اجرایی مولدسازی داریی های دولت بود. براساس آیین نامه اصلاحی طرح مولدسازی، همه درآمدهای حاصل از اجرای طرح درباره اموال وزارتخانه های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات، فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صرفا در همان وزارتخانه و در جهت طرح های توسعه ای آنها هزینه خواهد شد.

مصوبه قبلی شورای هماهنگی سران قوا در خصوص مولدسازی داریی های دولت دهمین برنامه ریزی سیاستگذار برای فروش املاک و داریی های مازاد دستگاه های ۱۴ سال اخیر محسوب می شود. ۱. قانون ساماندهی مسکن مصوب سال ۸۷ با هدف تأمین زمین برای ساخت مسکن ارزان مصوب شد. ۲. قانون رفع موانع تولید در سال ۱۳۹۴ مصوب شد. ۳. قانون جهش تولید مسکن در سال ۱۴۰۰ تصویب شد و ۴. چهار قانون بودجه سنواتی از سال ۹۶ تاکنون در خصوص واگذاری اموال و داریی های غیر منقول مازاد دولت.

به دلیل عدم استقرار الزامات مورد نیاز برای استفاده موثر از ظرفیت اموال دولت، فروش و مولدسازی داریی ها در سال های اخیر، به یکی از مسیرهای پوشش صوری کسری بودجه مبدل شده است و به دلیل بیش برآورد در منابع این بخش در عمل تحقق بسیار پایینی یک تا دو درصد راثبت کرده است. حال قرار است با مصوبه شورای هماهنگی یک هیئت هفت نفره مرکب از معاون اول رئیس جبهه، وزیر امور اقتصادی و داریی، وزیر کشور، وزیر راه و شهر سازی، رئیس سازمان بودجه و برنامه، یک نماینده از طرف رئیس مجلس و یک نماینده از طرف رئیس قوه قضائیه تشکیل شود و با اختیارات کامل نسبت به شناسایی اموال غیر منقول مازاد اقدام کند و با پنج روش عملیات مولدسازی را انجام دهد.

کارشناسان درباره مولدسازی نظرات مختلفی دارند. در نگاه کلی، تمامی انواع داریی ها به صورت بالقوه می توانند هدف مولدسازی باشند که با قیدهایی قانونی عرف حاکم بر رویه های تاریخی و انتظارات عمومی از دولت می تواند محدود شود. مولدسازی داریی ها و اموال دولتی در ادبیات اقتصادی به عنوان انجماد دایی از اموال غیرمنقول مورد توجه ویژه کارشناسان در دهه های اخیر قرار گرفته است و بخشی از مفهوم ایجاد فرصت های برابر تولید ثروت محسوب می شود که به دنبال حاکم سازی ارزش داریی ها و کسب بیشترین بازده از محل مدیریت آنهاست، در

اغلب کشورها داریی های دولت به نسبت اندازه اقتصاد ا قام قابل توجهی هستند و افزایش هرچند اندک در بازده داریی های دولتی می تواند درآمد چشمگیری را خلق کند. بنابراین در سال های اخیر افزایش بازدهی داریی ها به عنوان یکی از مسیرهای تحریک رشد اقتصادی، تأمین درآمد پایدار و پوشش کسری بودجه مورد توجه دولت ها قرار گرفته است. تخمین زده می شود که ارزش داریی های غیر مالی دولت ایران و شرکت های زیر مجموعه آن بیش از تولید ناخالص داخلی، ۸ هزار همت است که بخش قابل توجهی از آن را املاک و مستغلات تشکیل می دهد.

❖ **رویکرد کارشناسی فعالان اقتصادی به مصوبه مولدسازی**
عمده انتقادات کار شناسی به مصوبه اخیر شورای هماهنگی در کنار مباحث مربوط به مصونیت از پیگرد قضایی، در ادامه استدلال های مربوط به اصل سیاست مولدسازی و واگذاری داریی های دولت بوده و عمدتاً بر چهار محور استوار است.

❖ **داریی های هدف مولدسازی**
در نگاه کلی، تمامی انواع داریی ها به صورت بالقوه می توانند هدف مولدسازی باشند که با قیدهایی قانونی عرف حاکم بر رویه های تاریخی و انتظارات عمومی از دولت می تواند محدود شود. این داریی ها در سه دسته (الف) مستغلات و ساختمان (ب) اراضی دولت و (ج) اموال زیر ساختی از جمله، راهها، فرودگاه ها، خطوط ریلی، بندر، نیروگاه ها، خطوط انتقال و توزیع برق خطوط انتقال نفت و فرآورده قابل بررسی است. در ایران به دلیل محدودیت های ناشی از قوانین بالادستی به خصوص اصل ۴۴ قانون اساسی واگذاری برخی از این اموال به بخش خصوصی مورد اعتراض اقتصاددانان نهادگرا، سوسیالیست و معتقدین به اقتصاد دولت واقع قرار دارد. با وجودی که طبق سیاست های کلی اصل ۴۴ دولت موظف به واگذاری سهام بخش های دولتی به بخش خصوصی شده است اما همچنان برکواسی حاکم بر دولت با هدف حفظ موقعیت خود

«جوان» رویکرد انتقادی کارشناسان به مصوبه مولدسازی را واکاوی می کند

۴ رویکرد انتقادی به طرح مولدسازی

شرایط فشار تحریمی به نقطه آسیب زا برای اقتصاد کشور تبدیل خواهد کرد. مصوبه اخیر شورای هماهنگی هم از این دیدگاه مورد انتقاد گسترده این کارشناسان قرار دارد و معتقد هستند با رویکرد واگذاری داریی ها به بخش خصوصی و تغییر کاربری املاک و اراضی از ماهیت عمومی به خصوصی تدوین شده است.

❖ **محل هزینه عایدی حاصل از مولدسازی**
بر اساس تجربه جهانی و در حالت ایده آل جهت گیری دولت باید منابع حاصل از فروش و مولدسازی داریی ها از جمله اموال غیرمنقول دولت صرف ایجاد داریی جدید با بهره وری بالاتر شود با این حال با استناد به قوانین سنواتی بودجه بندی ۴ مصوبه شورای هماهنگی منبع حاصل از این سیاست در ذیل جداول بودجه و به منظور کاهش کسری بودجه هزینه خواهد شد هرچند در مصوبه اخیر به اختصاص نیمی از این عایدی ها به طرح های تملک سرمایه ای دستگاه های اجرایی اشاره شده است اما در اصل ماجرا تفاوتی ایجاد نمی کند. هزینه این منابع بودجه بود اما استدلال و نگاه اصلی اختلاف سر ایده مولدسازی داریی ها تبدیل شده است و برخی از کارشناسان دولت را متهم به تأمین هزینه های عمومی اش از محل فروش داریی های بین نسلی و غیر قابل جبران می کنند و معتقدند این کسری بودجه را می توان از محل کم هزینه تری تأمین کرد. این دیدگاه با توصیه به دولت برای تسریع در احیای و برنامه و استفاده از منابع حاصل از صادرات نفت، فزاد ظرفیت بیشتری در روزهای اخیر پیدا کرده است و می تواند منجر به تقویت مقاومت عمومی سر پذیرش ایده مولدسازی داریی ها شود.

❖ **نقد سیاستگذار برای واگذاری و مولدسازی داریی ها**
طی سال های اخیر و به دلیل طرح مسئله مولدسازی به عنوان راه حل مدیریت بدهی های دولت، مدیریت داریی های مرتبط هم به وزارت اقتصادی و ذیل خزاندهی کل کشور واگذار شد که عملاً به دنبال فروش داریی ها با هدف تأمین منابع بودجه بود اما استدلال و نگاه دیگری وجود دارد که مولدسازی را به مثابه مدیریت بهینه داریی های عمومی و حتی فراتر از موضوع صرف خصوصی سازی و واگذاری اموال در نظر می گیرد و معتقد است باید نهادهی صندوقی خارج از دولت و با هدف بهره وری کردن اموال عمومی تمام نهادهای حاکمیتی شکل بگیرد و ضمن محافظت آن از تسلط انگیزه های سیاسی منابع حاصل از مولدسازی هم صرف سرمایه گذاری های جدید در حوزه های رفاه اجتماعی شود. این دیدگاه در روزهای اخیر و با استناد به ۱. تعیین هیئت هفت نفره از مدیران اجرایی دولت و دو نماینده از طرف رؤسای مجلس و قوه قضائیه ۲. تصویب مصونیت از پیگرد قضایی اعضا و ۳. توقف قوانین متعارض در مصوبه اخیر شورای هماهنگی تقویت شده و معتقد است قادر به ایجاد یک اجماع ملی بر سر ضرورت بازنگری در شیوه مدیریت اموال و دارایی ها نیست و این موضوع به سرمایه اجتماعی جمهوری اسلامی ضربه وارد خواهد کرد.

❖ **جمع بندی**
به نظر می رسد نقطه ضعف طرح مولدسازی، نداشتن پیوست رسانه ای باشد، به طوری که بدون اقناع افکار عمومی، اقدام به اجرای آن کردند و تیم اطلاع رسانی دولت نیز نتوانست خوب ظاهر شود. به همین دلیل باعث شد بعضاً از هدف دولت برداشت نادرست صورت گیرد و از طرفی بیش از آنکه با مردم صحبت شود با کسانی صحبت شد که مواضع سیاسی آنها بر نظرات کارشناسی شان غلبه دارد. به هر روی شورای عالی هماهنگی اقتصادی گام دیگری برای انجماد دایی از اموال غیرمنقول دولت برداشت و باید منتظر نحوه اجرای و نتایج آن بود.

معقول برای تأمین بودجه و تلاشی برای تحقق عدالت در استفاده از اموال دولتی بر آمدند، طیف دیگری از کارشناسان انقلابی نیز با انتقاد از اصل مصوبه و جزئیات منتشره در آن و همچنین مصونیت قضایی کمیته هفت نفره مولدسازی به آن پرداختند. کارشناسان اقتصادی نیز تحلیل های متعددی در مصوبه منتشر کردند که به نظر می رسد وزن نظرات و تحلیل های انتقادی در میان کارشناسان اقتصادی بیشتر از مطالب حمایتی بوده است. بازتاب مصونیت قضایی اعضای کمیته مولدسازی در میان طیف های مختلف نیز بسیار گسترده و عمدتاً با سیاست واگذاری اموال معتقدند در نهایت این موضوع به تشدید مشکلات مالی کشور، فساد و آزاران فروشی منتهی خواهد شد و این داریی ها را در

تحلیل باز خورد طرح مولدسازی در فضای مجازی

همسوی این رویکرد عمدتاً مربوط به حامیان دولت و کاربران منتسب به جریان اصولگرا است که معتقدند این مصوبه به رشد اقتصادی کشور کمک شایانی خواهد کرد. رویکرد انتقاد از مصوبه سران قوا- جریان همسوی بخشی از کاربران جریان اصولگرا با اشاره به گزاره هایی همچون مصونیت قضایی احتمال ایجاد فساد و عدم شفافیت آیین نامه های این مصوبه انتقاداتی را به مسئولان گوشزد می کنند. رویکرد ضدیت با مصوبه سران قوا- جریان غیرهمسو داخلی فعالان رسانه ای جریان اصلاح طلب با انتقاد از این مصوبه معتقدند اجرای آن باعث بروز فساد و مشکلات متعدد برای اقتصاد کشور خواهد شد.

توصیه مراقبتی به تیم ۷ نفره مولدسازی

محمد مهدی زاهدی، عضو کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس: در اینکه طرح مولدسازی ایده خوبی است، شکی نیست اما آنچه جای نگرانی دارد، شیوه عمل و آیین نامه اجرایی آن است که باید مراقبت های لازم نسبت به آن صورت گیرد. برخی از ساختمان ها و املاک وقف شده یا حتی بذل و بخشش شده به نیت تبدیل بنا به مدرسه، مراکز درمانی و کار خیر بوده است، بنابراین دولت در این موارد نباید ورود کند و املاک وقفی و خیرساز را که برای افراد خیر بایات و صالحات دارد به معرض فروش بگذارد. وی تأکید کرد: اگر قرار است اقدامی انجام شود، می توان با تبدیل به احسن کردن ملک به نام و اسم خیر آن هم با کسب رضایت فرد در صورت حیات و در غیر این صورت با رضایت وراثت و متولیان اقداماتی انجام شود. ما سابقه خوبی در اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی نداشتیم و فسادهای زیادی در این حوزه رخ داده است، تیم هفت نفره تعیین شده باید به شدت مراقبت کنند که در این واگذاری ها فسادی ایجاد نشود.



اصل ماجرای مولدسازی، ضرورتی انکارناپذیر

معین الدین سعیدی، عضو فرآکسیون محیط زیست مجلس: در اصل به مولدسازی و استفاده از سرمایه های را کد انتقادی وارد نیست اما شیوه اجرای مولدسازی نگرانی های بسیاری را به دنبال داشته و قابل دفاع نیست. مهم ترین اصل در این موضوع مصونیت قضایی است که نگرانی های واشتابیه های جدی را به دنبال داشته است. اگر قرار به اجرای مولدسازی است باید از کفالت مجلس عبور می کرد، اما فارغ از تمام انتقادها اصل ماجرا یک ضرورت انکارناپذیر است، یعنی استفاده از سرمایه های را کدی که مدت ها است بلا استفاده باقی مانده اند برای بازگرداندن آنها به چرخه بهره وری در مولدسازی می تواند یک فرصت باشد. بسیاری از خیرین مدرسه به اجرایی شدن این طرح با هدف قرار گرفتن مدارس که توسط خیرین ساخته شده اند انتقادهایی داشتند که با پیگیری های صورت گرفته از جامعه خیرین مدرسه ساز و وزارتخانه آموزش و پرورش به صورت کلی این مسئله را تکذیب کردند. طند روز گذشته، دبیر خانه اجرای مولدسازی در طرح مولدسازی قرار نگرفته است. املاکی که مالکیت آن به نام دولت و دولتی ساز نباشد اساساً نمی تواند در مسیر مولدسازی قرار بگیرد.»

